

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Околович Олени Сергіївни

на тему: **«Особливості психологічного супроводу учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти»**, що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія.

Актуальність теми дисертаційного дослідження пов'язана із важливістю вивчення питання особливостей психологічного супроводу педагогів та батьків як учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти. Це пов'язано з тим, що значущі для дитини в тому числі з ООП дорослі (батьки та педагоги) є ключовими учасниками впливу на дитину в контексті інклюзивної освіти. На сьогодні недостатньо розробленими залишається питання щодо особливостей психологічного супроводу педагогів та батьків як учасників інклюзивного процесу, розвитку їх індивідуально-психологічних якостей зокрема емоційного інтелекту, емпатії, толерантності, комунікативного самоконтролю. Бракує психологічного супроводу педагогів та батьків, що є невід'ємною складовою успішної реалізації інклюзивної освіти.

У тексті дисертації доцільно поєднано теоретичне обґрунтування та емпірична перевірка представлених наукових положень, які авторка винесла на захист. Об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження окреслені чітко, методики дослідження підбрані з урахуванням їх валідності та надійності, матеріал викладено логічно та послідовно. Мету дослідження сформульовано як здійснення теоретико-емпіричного аналізу індивідуально-психологічних якостей як особливостей психологічного супроводу учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти та розроблення програм психологічного супроводу педагогів та батьків. Припущення дисертаційної роботи викликає зацікавленість та свідчить про розуміння О.С. Околович

сфери дослідження та її предметної області. Згідно із концептуальною гіпотезою індивідуально-психологічні якості педагогів та батьків як учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти впливають на успішну взаємодію з дітьми в тому числі з особливими освітніми потребами. У свою чергу емпірична гіпотеза передбачає, що розвиток індивідуально-психологічних якостей педагогів та батьків як особливостей психологічного супроводу учасників інклюзивного процесу відбувається за допомогою спеціально розроблених програм психологічного супроводу.

Наукова новизна не викликає сумніву. Дисертанткою вперше визначено та ідентифіковано такі індивідуально-психологічні якості як: емоційний інтелект, емпатія, толерантність та комунікативний самоконтроль, які впливають на взаємодію педагогів та батьків із дітьми в тому числі з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного процесу. Теоретично обґрунтовано, що взаємодія педагогів із дітьми з особливими освітніми потребами стимулює природний і закономірний розвиток емпатії та толерантності, які є важливими компонентами складової професійної компетентності педагогів. Емпірично встановлено, що педагоги та батьки як учасники інклюзивного процесу потребують психологічного супроводу з метою підвищення рівня розвитку індивідуально-психологічних якостей та готовності до інклюзивної освіти. У педагогів виявлено недостатній рівень розвитку емоційного інтелекту, емпатії, толерантності, комунікативного самоконтролю; у батьків у тому числі дітей з особливими освітніми потребами виражену негативну афективність, недостатній рівень розвитку емпатії, толерантності, готовності до інклюзивної освіти.

Поглиблено уявлення про психологічні особливості взаємодії учасників інклюзивного процесу, що надає можливість краще розуміти динаміку емоційних станів у педагогів і батьків. Уточнено значення емоційної обізнаності та самомотивації як важливих компонентів у розвитку особистісно-ціннісного ставлення педагогів до дітей з особливими освітніми

потребами. Розширено знання про особливості психологічного супроводу педагогів та батьків як учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти. Розроблено, впроваджено, апробовано та доведено ефективність програм психологічного супроводу для педагогів та для батьків як учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні двох програм психологічного супроводу окремо для педагогів та окремо для батьків. Матеріали дослідження можуть бути використані: у навчанні та підвищенні кваліфікації педагогів і психологів, у подальшій розробці заходів психологічного супроводу в закладах дошкільної освіти, у підвищенні готовності до інклюзивної освіти батьків. Основні результати дослідження впроваджено у діяльність таких організацій, як: Центру професійного розвитку педагогічних працівників Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, КУ «Центру професійного розвитку педагогічних працівників» Запорізької міської ради, в освітній процес ЗДО №144 ЗМР, ЗДО №28 ЗМР, ЗДО №166 ЗМР, ЗДО №199 ЗМР, ЗДО №285 ЗМР, ЗДО №244 ЗМР, ЗДО №295 ЗМР.

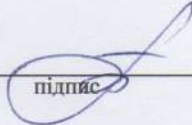
Кількість публікацій О.С. Околович відповідає вимогам. Основні положення й висновки дисертаційної роботи висвітлено у 14 наукових публікаціях, у тому числі 1 стаття у фаховому виданні, внесеному до міжнародної науково-метричної бази даних Scopus та 3 статті у фахових виданнях України, 1 публікація апробаційного характеру.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота О.С. Околович «Особливості психологічного супроводу учасників інклюзивного процесу в закладах дошкільної освіти» є самостійною, завершеною науково-дослідною роботою за спеціальністю 053 Психологія з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, яка за актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, обсягом проведеного дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Головуючий на засіданні кафедри:

Завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент
посада, науковий ступінь, вчене звання

підпис

Н.О. Губа
ініціали, прізвище

Член експертної групи:

Доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук
посада, науковий ступінь, вчене звання

підпис

О.Г. Малина
ініціали, прізвище

Член експертної групи:

Доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук
посада, науковий ступінь, вчене звання

підпис

Л.І. Залановська
ініціали, прізвище

« 30 » вертня 2024р.